

Käsiteltävä tässä kokouksessa

§ 367

Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto valtuustoaloitteesta, joka koskee koulujen eriytymisen negatiivisesta kierretä

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkisuunnittelulla ja kaavoituksella säädellään alueiden käyttöä ja rakentamista. Kaavoituksella mm. luodaan edellytyksiä asuntopolitiikalle, jolla vaikutetaan väestöryhmien alueelliseen sijoittumiseen, pyritään tasaamaan alueellisia eroja sekä tätä kautta ehkäisemään koulujen imagon ja arvostuksen heikkenemistä. On havaittu, että perheiden sitoutuminen asuinalueelle liittyy käsityksiin kaupunginosien koulujen laadusta.

Kaupunkisuunnittelun tärkeänä strategisena tavoitteena on erilaisten negatiivisten sosiaalisten kehitysprosessien ehkäiseminen. Kaavoituksessa uudis- ja täydennysrakentamisen laadun ja kerrosalamäärän lisäksi tavoitteena on monipuolisen hallintamuotojakauman, asuntokoon ja asutorakenteen mahdollistaminen. Toteuttamista ohjaavat AM-ohjelmassa (asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa) määritellyt asuntojen hallinta- ja rahoitusmuotojakaumat, jotka mahdollistavat asuntojen kaupunginosa- ja korttelitasoisen sekoittamisen.

Alueilla, joissa asuntojen hallintamuotojakauma sekä palvelurakenne ovat yksipuolisia, kaupunkirakenteen tasapainottaminen on ensiarvoisen tärkeää. Asuntotyyppjä - ja hallintamuotojakaumaa monipuolistava täydennysrakentaminen, jossa asukasmäärää lisätään merkittävästi, tukee etenkin palveluiden edellytyksiä, kaupunginosien tasapainoista kehitystä sekä ehkäisee segregaatiota. Rakentamisen myötä voidaan edistää välillisesti myös koulujen oppilaspohjan monipuolistumista väestömäärän lisääntymisen myötä.

Myös alueiden välisellä seudullisella saavutettavuudella saattaa olla merkitystä segregaation ehkäisyssä. Alueiden kytkeytyessä kaupunkirakenteellisesti luontevasti toisiinsa todennäköisyys sosioekonomisten ongelmien kasaantumisesta on paljon epätodennäköisempää, kuin eristyksissä tai syrjässä olevilla alueilla. Eri kulkutapojen hyvällä saavutettavuudella etenkin asemanseuduilla ja liikenteen solmukohdissa parannetaan ihmisten liikkumista sekä vahvistetaan palveluiden edellytyksiä. Yksityiskohtaisemmassa

suunnittelussa on tarkoituksenmukaista edistää etenkin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja houkuttelevuutta osana toimivaa kaupunkirakennetta ja joukkoliikenneverkostoa. Myös Helsingin uuden yleiskaavan laadinnassa tullaan kiinnittämään huomiota näihin kysymyksiin.

Näiden lisäksi julkisen kaupunkiympäristön koetun laadun varmistamiseen sekä elinkeinoelämän edellytysten parantamiseen erityisesti liikenteellisissä solmukohdissa tulee kiinnittää huomiota. Tämän tyyppisiä toimenpiteitä on edistetty muun muassa kaupunkisuunnitteluviraston Esikaupunkien renessanssi-hankkeessa sekä Lähiöprojektin vetämässä MetroHelsinki-hankkeessa.

Fyysisen kaupunkirakenteen pitkän tähtäimen kehittämisen lisäksi tärkeää on tukea asuinalueiden sosiaalisia ja toiminnallisia rakenteita sekä myönteisiä mielikuvia alueista. Mitä vahvempi toiminnallinen rakenne kaupunginosissa on, sitä parempi pohja on elämänhallinnalle ja tasapainoiselle, eriytymistä torjuvalle kehitykselle. Näiden tavoitteiden edistämiseksi on perustettu Helsingin kaupungin lähiöprojekti, jonka vetovastuu on kaupunkisuunnitteluvirastossa. Lähiöprojekti on kumppanuutta, alueimagon vahvistumista ja alueellista toimintaa tukeva hallintokuntien yhteistyöprojekti, jonka toiminta-alue kattaa koko esikaupunkivyöhykkeen. Projekti tukee kaupungin strategioiden ja tavoitteiden toteuttamista sekä raportoi toiminnastaan vuosittain kaupunginhallitukselle. Lähiöprojektin toimenpiteiden kohdentamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota sosiaalisesti heikkeneviin alueisiin, joissa palveluiden määrä ja toimintojen monipuolisuus ovat heikentyneet ja joissa julkisen ympäristön ja rakennuskannan kunto edellyttävät parantamistoimenpiteitä.

Lähiöprojektin toimintakauden 2012–2015 tavoitteiksi on asetettu verkostoituvan esikaupungin ja viihtyisän ympäristön kehittäminen sekä kokemisen, oppimisen ja hyvän kaupunkielämän edellytysten vahvistaminen. Toimintakauden tunnuksen "Sivistys on siistiä" mukaisesti tuetaan sivistys- ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Erityistä painoarvoa asetetaan syrjäytymisen ennalta ehkäisyyn ja arjen turvallisuuden vahvistamiseen.

Lähiöprojektin toiminta perustuu erilaisiin yhteistyöhankkeisiin. Hyvänä esimerkkinä segregatiota ehkäisevästä hankkeesta on kulttuurikeskuksen ja opetusviraston kanssa käynnistetty toiminta, joka tuo kulttuuria, musiikkia ja taidetta koululaisten arkipäivään. Kulttuuritoimijoita on ohjattu tekemään sopivaa aineistoa koulujen opetussuunnitelmiin sekä kannustamaan eri aineiden opettajat käyttämään kulttuuritarjontaa. Toimintaa ohjataan kouluille, joilla aiempi

kulttuuritoiminta on ollut vähäistä ja jotka ovat vaarassa eriytyä. Muita esimerkkejä Lähiöprojektin tukemista yhteistyöhankkeista ovat:

- Operaatio Pulssi (12–18 vuotiaille nuorille suunnattua vapaa-ajan toimintaa yhteistyössä alueen koulujen kanssa)
- OMG-hanke (mediakoulutusta- ja toimintaa kouluttamattomille nuorille)
- Tempo-hanke (orkesteritoimintaa kouluissa)
- Lähiöliikunta (liikuntapalveluja syrjäytymisvaarassa oleville 13-17-vuotiaille nuorille)

Kaikissa näissä hankkeissa keskitytään lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn yhteistyössä opetus, liikunta - ja kulttuuritoimen kanssa.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Tero Santaoja, lähiöprojektin projektipäällikkö, puhelin: 310 37155
tero.santaoja(a)hel.fi

Päätösehdotus

Kaupunkisuunnittelulautakunta päättäneen antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkisuunnittelulla ja kaavoituksella säädellään alueiden käyttöä ja rakentamista. Kaavoituksella mm. luodaan edellytyksiä asuntopolitiikalle, jolla vaikutetaan väestöryhmien alueelliseen sijoittumiseen, pyritään tasaamaan alueellisia eroja sekä tätä kautta ehkäisemään koulujen imagon ja arvostuksen heikkenemistä. On havaittu, että perheiden sitoutuminen asuinalueelle liittyy käsityksiin kaupunginosien koulujen laadusta.

Kaupunkisuunnittelun tärkeänä strategisena tavoitteena on erilaisten negatiivisten sosiaalisten kehitysprosessien ehkäiseminen. Kaavoituksessa uudis- ja täydennysrakentamisen laadun ja kerrosalamäärän lisäksi tavoitteena on monipuolisen hallintamuotojakauman, asuntokoon ja asutorakenteen mahdollistaminen. Toteuttamista ohjaavat AM-ohjelmassa (asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa) määritellyt asuntojen hallinta- ja rahoitusmuotojakaumat, jotka mahdollistavat asuntojen kaupunginosa- ja korttelitasoisen sekoittamisen.

Alueilla, joissa asuntojen hallintamuotojakauma sekä palvelurakenne ovat yksipuolisia, kaupunkirakenteen tasapainottaminen on

ensiarvoisen tärkeää. Asuntotyyppejä - ja hallintamuotojakaumaa monipuolistava täydennysrakentaminen, jossa asukasmäärää lisätään merkittävästi, tukee etenkin palveluiden edellytyksiä, kaupunginosien tasapainoista kehitystä sekä ehkäisee segregatiota. Rakentamisen myötä voidaan edistää välillisesti myös koulujen oppilaspohjan monipuolistumista väestömäärän lisääntymisen myötä.

Myös alueiden välisellä seudullisella saavutettavuudella saattaa olla merkitystä segregatian ehkäisyssä. Alueiden kytkeytyessä kaupunkirakenteellisesti luontevasti toisiinsa todennäköisyys sosioekonomisten ongelmien kasaantumisesta on paljon epätodennäköisempää, kuin eristyksissä tai syrjässä olevilla alueilla. Eri kulkutapojen hyvällä saavutettavuudella etenkin asemanseuduilla ja liikenteen solmukohdissa parannetaan ihmisten liikkumista sekä vahvistetaan palveluiden edellytyksiä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkoituksenmukaista edistää etenkin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja houkuttelevuutta osana toimivaa kaupunkirakennetta ja joukkoliikenneverkostoa. Myös Helsingin uuden yleiskaavan laadinnassa tullaan kiinnittämään huomiota näihin kysymyksiin.

Näiden lisäksi julkisen kaupunkiympäristön koetun laadun varmistamiseen sekä elinkeinoelämän edellytysten parantamiseen erityisesti liikenteellisissä solmukohdissa tulee kiinnittää huomiota. Tämän tyyppisiä toimenpiteitä on edistetty muun muassa kaupunkisuunnitteluviraston Esikaupunkien renessanssi-hankkeessa sekä Lähiöprojektin vetämässä MetroHelsinki-hankkeessa.

Fyysisen kaupunkirakenteen pitkän tähtäimen kehittämisen lisäksi tärkeää on tukea asuinalueiden sosiaalisia ja toiminnallisia rakenteita sekä myönteisiä mielikuvia alueista. Mitä vahvempi toiminnallinen rakenne kaupunginosissa on, sitä parempi pohja on elämänhallinnalle ja tasapainoiselle, eriytymistä torjuvalle kehitykselle. Näiden tavoitteiden edistämiseksi on perustettu Helsingin kaupungin lähiöprojekti, jonka vetovastuu on kaupunkisuunnitteluvirastossa. Lähiöprojekti on kumppanuutta, alueimagon vahvistumista ja alueellista toimintaa tukeva hallintokuntien yhteistyöprojekti, jonka toiminta-alue kattaa koko esikaupunkivyöhykkeen. Projekti tukee kaupungin strategioiden ja tavoitteiden toteuttamista sekä raportoi toiminnastaan vuosittain kaupunginhallitukselle. Lähiöprojektin toimenpiteiden kohdentamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota sosiaalisesti heikkeneviin alueisiin, joissa palveluiden määrä ja toimintojen monipuolisuus ovat heikentyneet ja joissa julkisen ympäristön ja rakennuskannan kunto edellyttävät parantamistoimenpiteitä.

Lähiöprojektin toimintakauden 2012–2015 tavoitteiksi on asetettu verkostoituvan esikaupungin ja viihtyisän ympäristön kehittäminen sekä

kokemisen, oppimisen ja hyvän kaupunkielämän edellytysten vahvistaminen. Toimintakauden tunnuksen "Sivistys on siistiä" mukaisesti tuetaan sivistys- ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Erityistä painoarvoa asetetaan syrjäytymisen ennalta ehkäisyyn ja arjen turvallisuuden vahvistamiseen.

Lähiöprojektin toiminta perustuu erilaisiin yhteistyöhankkeisiin. Hyvänä esimerkkinä segregatiota ehkäisevästä hankkeesta on kulttuurikeskuksen ja opetusviraston kanssa käynnistetty toiminta, joka tuo kulttuuria, musiikkia ja taidetta koululaisten arkipäivään. Kulttuuritoimijoita on ohjattu tekemään sopivaa aineistoa koulujen opetussuunnitelmiin sekä kannustamaan eri aineiden opettajat käyttämään kulttuuritarjontaa. Toimintaa ohjataan kouluille, joilla aiempi kulttuuritoiminta on ollut vähäistä ja jotka ovat vaarassa eriytyä. Muita esimerkkejä Lähiöprojektin tukemista yhteistyöhankkeista ovat:

- Operaatio Pulssi (12–18 vuotiaille nuorille suunnattua vapaa-ajan toimintaa yhteistyössä alueen koulujen kanssa)
- OMG-hanke (mediakoulutusta- ja toimintaa kouluttamattomille nuorille)
- Tempo-hanke (orkesteritoimintaa kouluissa)
- Lähiöliikunta (liikuntapalveluja syrjäytymisvaarassa oleville 13-17-vuotiaille nuorille)

Kaikissa näissä hankkeissa keskitytään lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn yhteistyössä opetus, liikunta - ja kulttuuritoimen kanssa.

Esittelijä

Valtuustoaloite

Valtuutettu Päivi Lipponen ja kaksi muuta valtuutettua ovat tehneet 11.4.2012 seuraavan valtuustoaloitteen:

Suomen kilpailukyky ja elintaso perustuvat ammattitaitoiseen työvoimaan. Kunnat vastaavat peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen järjestämisestä. Peruskoulun suuri tavoite on ollut luoda mahdollisuuksien tasa-arvo eli antaa jokaiselle nuorelle taustaan katsomatta mahdollisuus hakeutua opintoihin ja ammattiin, jotka vastaavat hänen toiveitaan ja taitojaan. Peruskoulua täydentävän esiopetuksen tavoite on ollut tasata jo heti alussa lasten sosiaalisen taustan tuomia eroja ja vahvistaa lasten taitoja, jotta he pärjäävät koulussa. Tutkimusten mukaan Suomen koulut ovat alkaneet eriytyä. Tutkimusten perusteella Suomen parhaimmat ja heikoimmat koulut löytyvät Helsingistä. Oppimisero koululaisten välillä on jopa kaksi

vuotta parhaimmissa ja heikoimmissa kouluissa. Se tarkoittaa, että kun nuoret hakeutuvat peruskoulun jälkeen jatko-opiskelemaan, heidän mahdollisuutensa päästä opiskelemaan ja pärjätä opinnoissaan ja modernissa tietoyhteiskunnassa ovat hyvin erilaiset. Kärjistyneesti voi siis sanoa, että osa nuorista hakeutuu eteenpäin yhdeksän vuoden peruskoulutaidoilla ja osan taidot ovat vasta seitsemännen vuosiluokan tasolla. Pitkällä aikavälillä tämä kiihtyvä ja syvenevä negatiivinen kierre merkitsee, että yhteiskunnan sosiaalinen liikkuvuus heikkenee ja mahdollisuuksien tasa-arvo ei toteudu. Yksi ratkaisu on kaupunkisuunnittelu, jotta vaikeudet eivät keskittyisi samalle alueelle.

Aloite

Mitä kaupunginhallitus aikoo tehdä asialle jossa koulujen eriytymisen negatiivinen kierre ei kiihtyisi entisestään?

Lausuntopyyntö

Hallintokeskus on pyytänyt kaupunkisuunnittelulautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 26.10.2012 mennessä.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Tero Santaoja, lähiöprojektin projektipäällikkö, puhelin: 310 37155
tero.santaoja(a)hel.fi

Päätöshistoria

Kaupunkisuunnittelulautakunta 02.10.2012 § 332

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi siten, että lausunnossa tuodaan paremmin esiin, miten kaupunkisuunnittelussa on konkreettisin toimin otettu ja tullaan ottamaan huomioon sosiaalisen segregaaation kääntäminen.

Käsittely

02.10.2012 Palautettiin

Palautusehdotus:

Matti Niemi: Palautetaan asia valmisteluun siten, että lausunnossa tuodaan paremmin esiin, miten kaupunkisuunnittelussa on konkreettisin

toimin otettu ja tullaan ottamaan huomioon sosiaalisen segregaaation kääntäminen.

Kannattajat: Sampo Villanen

Lautakunta päätti yksimielisesti ilman äänestystä hyväksyä palautusehdotuksen.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Tero Santaoja, lähiöprojektin projektipäällikkö, puhelin: 310 37155
tero.santaoja(a)hel.fi